

דיני ממונות בשלשה

פרק ראשון סנהדרין ד.

ד.

עין משפט גזר מצוה

כד ב מיי פ"ב מהל' סטולי מוקדש' הלכה ב:
כה ג מיי פ"ד מהל' סוכה הלכה ב סג עשין ממ טו"ש"ע א"ח סי' מלל סעף ב:
כו ד מיי פ"ד מהל'ט טומאת מת הל' ב:

תורה אור השלם

1. ואם נקבה תלד וטומאה שבועים בנדהה יוששים יום וישת' ימים תשב על דמי פ"קרה: ויקרא יב ה
2. ועשית' עלתיך הבשר והדם על מזבח יי אלהיך ודם וְבָחֵץ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ יי אֱלֹהֶיךָ וּהַבֶּשֶׂר תֹּאבֵל: דברים יב כו
3. וְלֶקַח הַבֶּחֶן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַתֵּן עַל קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֵת דְּמֵי יִשְׁפֹךְ אֶל יָסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה: ויקרא ד כה
4. וְלֶקַח הַבֶּחֶן מִדְּמַי בְּאֶצְבָּעוֹ וַתֵּן עַל קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֵת כָּל דְּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל יָסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד ל
5. וְלֶקַח הַבֶּחֶן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַתֵּן עַל קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֵת כָּל דְּמָה יִשְׁפֹךְ אֶל יָסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד לד
6. בַּסֶּבֶת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֹרְחַי בִּישְׂרָאֵל יִשְׁבוּ בַּסֶּבֶת: לְמַעַן יָדְעוּ דְרוֹתֵיכֶם בִּי בְּסוֹבוֹת הַדְּשִׁבְתִּי אֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַדְּבָרֵי אוֹתָם מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם אֲנִי יי אֱלֹהִים: ויקרא כג מב-מג
7. וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לָבִיב וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְקָאוּ: ויקרא כא לא
8. רֵאשִׁית בְּבוּרֵי אֲמֹתָיִךָ תָּבִיא בֵּית יי אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשֵׁל גֹּזֵי בְּחֵלֶב אִמּוֹ: שמות כג יט

רבינו הגאול

ורבנן ירשיעין כתיב. חסר ו' כלומר אחד הוא ר' סבר יש אם למקרא ירשיעין שנכתב וירשיעין קרינן לא חיישין לכתובה אלא לקריאה דיש אם למקרא וכן ר' יהודה בן רועץ היה דורש שבועיים א"פ שכתב שבועים אמר שבועיים קרינן ויש אם למקרא וכן בית שמאי לענין האות א"ע דכתיב קרנת חסר כיון דקרינן קרנות הרי כאן שנים דיש אם למקרא. וכן ר' שמעון דריש בענין דפני סוכה יש אם למקרא ר' שמעון סבר יש אם למקרא בסוכות כסוכות בסיכות בסוכות קרינן הרי כאן שש דל חד קרא לגופיה פשו להו ארבעה אחאי הלכתא וגרעתה לרביעית ואוקימתא אפתי. וכן רבי עקיבא היה אומר יש אם למקרא וא"ע דכתיב ועל כל נפשות מת לא כיון דקרינן נפשות אפילו רביעית

יש אם למקרא. בחר קרייה אזלינן דהיא עיקר: הא דאמרן. ירשיעון קרינן: אקרא אני. יכולני לקרות וטומאה שבועים כנדמה (ויקרא יב) דהא לא כתיב שבועיים מלא: טמא בזכר. שבעת ימים: וטיהר. שלשים ושלשת ימים: וטימא בנקבה.

יום וששת ימים: כפלים. וטומאה דיולדת זכר שבעה הלך דנקבה שבועיים: כל הניטוין. עולה ושלמים ואשם הטעוין שתי מתנות שהן ד' שנתנס במתנה אחת: כיפר דכתיב **ורם זבחין ישפך.** שפיכה אחת במשמע: **קרנות קרנים קרנים.** (ויקרא ד) בחטאת של מזבח החיטון כתיב שבעיר דנשיא כתיב קרנת חסר ובכבשה דיחיד כתיב (שס) קרנות מלא ובשעיר דיחיד כתיב (שס) קרנת חסר. אבל הך דפר כהן משיח והעלם דזכר במזבח הפנימי כתיב (שס) והתם כולו מודו דמתנה אחת מעכבת בהן וי"ש אזלי בחר קרייה: **ואימא.** לז"ה כולה למזוה דהא כולה לריכי למכתב למזוה ועיכז דחדא מנא להו אימא א"ע"פ שלא נתן כלום כיפר: **זכרי.** בלא כלום: **ששים.** דפנות של סוכה: **לנלקח.** טעמיה: **אפילו טפה.** זרוס יי טפחים: **למסורת.** שנמקרה כתיבתו לכתבו חסירה: **אחאי הלכתא.** דאמרינן התם [סוכה ה:] מחילות הלמ"מ ומוקמינן לה לגרוע לדופן אחאי: **נפשות.** היינו דם דאיכרי נפש: רביעית היא שיעור חיובו של אדם ובלא"ה לא איכרי מת עד שיהא זו שיעור מיתה: **שתי נפשות.** משמע משני ז"ה וכחז מת כדי מיתה היינו רביעית: **ורבנן.** פליגי עליה ואמרי עד שיהא השיעור מאדס אחד דנפשת חסר כתיב: **בחלב אמו יגול בנבל.** אמו אבל בקלף מותר לנבל:

אמטא ור"ש סבר בסוכות בסוכות בסוכות הרי כאן שש דל חד קרא לגופיה פשו להו ארבע אתאי הלכתא גרעתא לרביעית ואוקמייה אמטא ר"ע דתניא ר"ע אומר מניין לרביעית דם שייצאה משני מתים שמממא באהל שנאמר ד' על כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור א' ורבנן ינפשת כתיב מתקף לה רב אחא בר יעקב מי איכא דלית לי' יש אם למקרא והתניא ב' בחלב אמו יכול בחלב אמרת

כך יש להוסיף בנקבה על ימי שבע טומאה הזכר: **מה** כשטיהר בזכר. ה"מ למימר מה זכר ימי טהרה מרובים על ימי טומאה אף בנקבה ימי טהרה מרובים על ימי טומאה: **כל** הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת ביפר. בזבחים בריש ז"ש (דף לו:): תניא מניין לניתנין על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כיפר תלמוד לומר ודם זבחין יפך ונראה דהך דרשה תיחא אליבא דבית שמאי דלז"ה לא כריך קרא דלא חייב מחטאת וכן משמע התם בסוף הסוגיא דקאמר לנהן מנאי דמפקי האי דם זבחין יפך לדרשה אחרינה כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כיפר מנא להו ומשני סברי להו כבית הלל דלמרי אף חטאת שנתנו במתנה אחת כיפר וילפי כולהו מחטאת ומימה למ"ל קרא דמהי תיתי דמעכבי הא אפילו לז"ש לא ילפי מחטאת דאיכא למיפרך שכן חטאת וד' קרנות ועוד דמשמע התם דלפילו לז"ה ה"א דמעכבי אי לאו דילפי מחטאת ונראה לפרש דהיינו טעמא משום דמתנות של קרנות נפקא לן בפרק אחריו מקומן (שס דף ג:): מדכתיב סביב והוה חשיבא כולה במתנה אחת א"י משום דכתיב סביב טווא ושניה הכתוב לעכב להכי איכטריך קרא בין לז"ש בין לז"ה: **וישרים** א"עכב. וא"ת הוה ליה למימר שגל לעכב כדי לא כתיב נמי אלא ד' הוה ידעינא אחת לעכב דכפרה זכדי לא אשכחן כדאמרי בית הלל ואכתי מיימתי תרי לרבות שנים וי"ל דבית שמאי לית להו ההיא סברא א"י קסברי כיון דאיכא שפיות דמים ליוסוד לאו כפרה זכדי הוא: **מניין** לרביעית דם ב'. תימה למ"ל קרא להכי מ"ש משני חלאי יתיים מז' מתים שמתמא וזפרק בהמה המקשה (חולין דף עב:): נמי דכתיב רבי ישמעאל קרא לרביעית דם הבא מן המת שמתמא למה לי קרא תיפוק ליה מידי דהוה אכשר המת דלם כבשר כדמוכח בהמוליא יין (שבת דף עו. ושם): ובהמנמות והנסכים (מנחות דף קד. ושם) גבי דם נבלה דמתמא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כוית מטמא מידי דהוה אכשר ויש לומר דשאני מת דאפי' זכר עזמו לא היה מטמא אי לאו משום דמוקמו נעשה ללקת כדאמר במסכת נדה בפרק דם הנדה (דף נה.) דכתיב אין גועו מחליף הלכך דם כיון דגועו מחליף אי לאו דכתיב קרא הייתי מטהר והא דנקט מניין לרביעית דם הבא משני מתים שהוא מטמא לאו משום שיהיה פשוט לו במת אחד בלאו האי קרא דאי במת אחד היה טמא ה"ה בשני מתים אי ליכא מיעוטא דהא תנן בפרק קדשי מוצב (זבחים דף קז. ושם) כל שטומאתו ושיעורו שוה מנטרפין זה על זה ו' והא דמטהרי רבנן דפליגי אר"ע משום דמעטיה קרא כדאמר נפשת כתיב והא דאיכטריך קרא בזם השרץ בפרק קדשי מוצב (שס) א"ע"ג דחשיב כבשר מכל מקום איכטריך לדם לולו דמתמא בכעדה אף על גב דכי מיקריש מפסית טווא ויהיבי תנן התם (שס) דם השרץ ובשרו מנטרפין ואין לנו כיוולא זו ומייה קשה דבפרק כל שעה (פסחים דף ג: ושם) המוליא יין דלמרי א' דם הנבלה טמא והתנן דם השרץ ובשרו מנטרפין ואין לנו כיוולא זו ומייה קשה דבפרק כל שעה (פסחים דף ג: ושם) לא משני אקושיא דדם כשהותרה נבלה היא ודמה הותרה כדמשני אקושיא דחלב וגיד משמע דדם לא חשיב כבשר לכך ל"ל שיש שום ריבוי דמרבין ביה דם נבלה ולבחר דמרבין מסתבר לאוקמי ברביעית שיכול לקרוש ולעמוד על כוית אבל קשה דלם כן דם שרץ נמי דלית ביה ריבויא נצעי מיניה כל כך שיכול לקרוש ולעמוד על כעדה: **ורבנן** נפשת כתיב. תימה דכתיב ישמעאל סבר לקמן יש אם למסורת והיינו כרבנן דדרשי נפשת ואם כן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עב.) דפליגי ר' ישמעאל ור"ע דדרשי ר' ישמעאל הנוגע במת נפשת ברביעית דם מטמא וקאמר ר"ע לטעמיה דלמרי אף משני מתים מטמא לרבי ישמעאל למה לי תרי קראי בזם המת דטומא:

דין

דבר שמתה בזה על יד, דהיינו רביעית (חולין עב.) רביעית קרי ליה נפש כדאמרינן התם (שבת לא:) רביעית דם נמתי בכס (בזיר לח.).